

Vragen IAK bij internetconsultatie wetsvoorstel Versterking gebouwen Groningen

1. Wat is de aanleiding?

Als gevolg van de gaswinning in het Groningenveld treden aardbevingen op. Deze aardbevingen kunnen leiden tot onveilige gebouwen. Dit heeft ingrijpende gevolgen voor de bewoners van Groningen.

In de afgelopen jaren is de omvang van de problemen als gevolg van aardbevingen duidelijk geworden. Naar aanleiding hiervan heeft het kabinet in 2018 besloten de afweging over de hoogte van de gaswinning uit het Groningenveld, het afhandelen van schade en bouwkundige versterking in publieke handen te nemen. Hiermee worden deze cruciale afwegingen voor de veiligheid en leefbaarheid in Groningen in publieke handen gebracht. De bevoegdheid om te bepalen hoeveel gas wordt gewonnen is in oktober 2018 geregeld met de Wijziging van de Gaswet en van de Mijnbouwwet betreffende het minimaliseren van de gaswinning uit het Groningenveld (Stb. 2018, 371), en ligt bij de minister van EZK. De mogelijkheid voor publieke afhandeling van het schadeherstel is geregeld in het wetsvoorstel Tijdelijke wet Groningen, dat op dit moment bij de Tweede Kamer ligt. Dit wetsvoorstel is een aanvulling daarop en regelt de versterking van gebouwen omwille van de veiligheid in Groningen.

2. Wie zijn betrokken?

De primaire doelgroep is die van de eigenaren en gebruikers (waaronder bewoners) van de gebouwen in Groningen die niet aan de veiligheidsnorm voldoen. Hun gebouwen komen in aanmerking voor versterking. Daarnaast raakt het wetsvoorstel de positie van gemeenten; zij krijgen een centrale rol bij de versterkingsoperatie. Om hier invulling aan te geven stellen gemeenten programma's van aanpak op. Het programma van aanpak bevat de planning en prioritering waarbinnen de uitvoeringsorganisatie de versterking uitvoert. Zowel met maatschappelijke organisaties (zoals vertegenwoordigers van eigenaren) als met bestuurders van gemeenten en de provincie is overleg gevoerd tijdens het totstandkomingsproces van dit wetsvoorstel. Tevens is gesproken met partijen als de Nationaal Coördinator Groningen (straks: de uitvoeringsorganisatie), de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen en de Inspecteur-Generaal der Mijnen.

3. Wat is het probleem?

Tot eind 2018 lag de verantwoordelijkheid voor de versterking bij de NAM. Het oppakken van de versterkingsoperatie verliep echter niet goed, terwijl het van groot publiek belang is om de gebouwen in Groningen, die niet aan de veiligheidsnorm voldoen, snel te versterken. Daarom is het een breed gedragen wens om de operatie ter versterking van de gebouwen publiek te maken.

4. Wat is het doel?

Met voorliggend wetsvoorstel wordt de versterkingsoperatie in publieke handen gebracht. Het wetsvoorstel biedt een publieke regeling met het oog op een veilige situatie in Groningen. Deze situatie wordt bereikt door het versterken van de gebouwen die niet aan de veiligheidsnorm voldoen. Daarbij wordt de positie van de eigenaar/bewoner in het proces versterkt en worden mogelijkheden geboden om de uitvoering te versnellen.

5. Wat rechtvaardigt de overheidsinterventie?

Het is van groot publiek belang om de gebouwen in Groningen, die niet aan de veiligheidsnorm voldoen, snel te versterken. Dit is niet alleen in het directe belang van de eigenaar/bewoner maar geldt ook voor derden, bijvoorbeeld ten aanzien van de nabijgelegen gebouwen. De verantwoordelijkheid van de minister van EZK voor de veiligheid van de inwoners van Groningen – op basis van de Mijnbouwwet- maakt dat overheidsinterventie noodzakelijk is, eveneens als de verantwoordelijkheid van de minister van BZK voor de uitvoering van de versterkingsoperatie.

6. Wat is het beste instrument?

Omdat de publieke versterkingsoperatie een ingrijpend en complex proces is waarin verschillende partijen verschillende rollen uitvoeren met verschillende rechtsgevolgen, is het noodzakelijk dit proces wettelijk vast te leggen. Een duidelijke omschrijving van rollen, verantwoordelijkheden en rechtsgevolgen bevordert de effectiviteit, uitvoerbaarheid en rechtmatigheid van de versterkingsoperatie.

7. Wat zijn de (neven)gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

De gevolgen worden hieronder kort per doelgroep beschreven.

Burgers/bedrijven: Deze doelgroep wordt nader gespecificeerd tot eigenaren en/of bewoners van de Groningse aardbevingsgemeenten wiens gebouwen niet aan de veiligheidsnorm voldoen. Dit kunnen ook bedrijven zijn. Bedrijven waar met gevaarlijke stoffen worden gewerkt worden uitzonderd van dit wetsvoorstel. Hiervoor wordt aan alternatieve aanpak uitgewerkt.

Uit een normbesluit blijkt of een gebouw wel of niet aan de veiligheidsnorm voldoet. Als dit niet zo is, bevat het normbesluit tevens het soort maatregelen dat nodig is om op norm te komen. Eigenaren die ervoor kiezen om hun gebouw te laten versterken, vragen vervolgens een versterkingsbesluit aan bij hun gemeente. Zij kunnen er ook voor kiezen om de uitvoeringsorganisatie te machtigen om namens hen het versterkingsbesluit aan te vragen. Dit beperkt de lasten voor de eigenaar. Het versterkingsbesluit omvat tevens alle vergunningen, ontheffingen, vrijstellingen en welke besluiten dan ook die vereist zijn voor de uitvoering van het versterkingsbesluit. Hierbij valt te denken aan omgevingsvergunningen. Ook dit beperkt de lasten voor de eigenaar.

Alle kosten voor maatregelen die noodzakelijk zijn om een gebouw aan de veiligheidsnorm te laten voldoen, worden vergoed door NAM.

Het wetsvoorstel bevat een heffingsgrondslag om alle kosten van versterking in rekening te brengen bij de NAM. Dit komt overeen met de huidige contractuele verplichting van de NAM om de kosten voor versterking te vergoeden.

Overheid:

De versterkingsoperatie wordt publiek uitgevoerd. Dit vraagt een grote inzet van de betrokken overheden. De Nationaal Coördinator Groningen wordt omgebouwd tot uitvoeringsorganisatie. Deze organisatie ressorteert onder de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, en staat ook de gemeenten bij in de uitvoering van hun taken. Hierdoor worden de gevolgen voor het gemeentelijk apparaat beperkt. De apparaatskosten van de uitvoeringsorganisatie worden, net als de overige kosten voor het versterken, via een heffing in rekening gebracht bij de NAM.